

LEXIKÓN
DETSKÝCH
CHORÔB8.
ČASŤ

ZÁŠKRT

V tomto čísle si predstavíme ďalšie z infekčných ochorení – záškrt (diftéria), ktoré napriek dostupnej a účinnej očkovacej látke, stále existuje na celom svete. V minulosti sa vyskytovali ťažké epidémie, ktoré často vyústili až do smrti.

Čo je **záškrt**?

Ide o závažné infekčné ochorenie, ktoré je spôsobené baktériou *Corynebacterium diphtheriae*, ale klinické príznaky ochorenia spôsobuje jej produkt – vysoko účinný exotoxín (jed vylučovaný baktériami do okolia). Nebezpečné na tomto ochorení je, že záškrt býva smrteľný!

Riziká prenosu

Prenáša sa rovnako ako väčšina infekčných ochorení, teda kvapôčkovou infekciou. Vo vyspelých krajinách bol záškrt potlačený vďaka plošnému očkovaniu. Rizikom však naďalej zostávajú nevyspelé krajiny, kde záškrt stále patrí k rozšíreným ochoreniam. Zdrojom sú chorí pacienti, ale aj bezpríznakoví nosiči.

• **Inkubačná** doba

Pri záškrte je inkubačná doba veľmi krátka. V priebehu 2 – 5 dní sa v zapálenom hrdle vytvorí hnis a sivo-belavý povlak, ktorý sa podobá streptokokovému zápalu hrdla či mononukleóze. Záškrt býva sprevádzaný aj horúčkou, bolesťami brucha či končatín.

• **Príznaky** ochorenia

Záškrt sa prejavuje zápalom tkaniva, ktorý vedie k jeho odumieraniu. Baktérie záškrtu vyvolávajú infekciu v nose, hrdle, mandliach, ale aj lymfatických uzlinách na krku. Typickým býva šedo-belavý povlak na mandliach. Infekcia taktiež spôsobuje opuch, môže sa objaviť dýchavičnosť a celkovo má pacient problémy s dychaním. Komplikáciou záškrtu býva dusivý zápal hrtana, zápal pľúc, v extrémnych prípadoch toxíny baktérií vyvolávajú zápal srdcového svalu, či poškodenie nervov s následným ochrnutím.

„Pri včasnom zachytení a nastavení účinnej liečby má chorý pomerne dobrú perspektívu vysporiadať sa s ochorením.“

Diagnostika

Je pomerne náročná, pretože záškrt pripomína infekčnú mononukleózu, streptokokovú angínu či iné formy zápalu hrtana. 20 % prípadov záškrtu dokonca sprevádza streptokokový zápal hrdla ako druhotná komplikácia. Diagnostika sa potvrdzuje na základe vhodnej kultivácie tampónov z nosa a hrdla.

Liečba

Ak lekár predpokladá, že ide o záškrt a kultivácie infekčné ochorenie potvrdia, podáva sa záškrtový antitoxín aj vysoké dávky penicilínu alebo erytromycínu. Liečba býva účinná v prípadoch, že sa s ňou začne dostatočne skoro. V ťažkých prípadoch pri problémoch s dýchaním je namieste podávanie kyslíka, či chirurgické riešenie – tracheotómia (umelý otvor priamo do priedušnice).

Dobré vedieť

- Pri vzniknutej infekcii je nutné choreho izolovať a prísne dbať na to, aby v žiadnom prípade neprišiel do kontaktu s osobami, ktorým chýba zaočkovanie proti záškrtu.
- Nielen počas liečby, ale aj v doliečovacom procese je namieste dodržiavať pokoj na lôžku.
- Ak dieťa neabsolvovalo očkovanie proti záškrtu, vždy o tom upovedomte lekára, ktorý ho vyšetruje. Neočkované dieťa totiž môže dostať infekciu nielen od choreho, ale aj od nosiča, ktorý nemá žiadne príznaky.
- Nikdy necestujte do krajiny, o ktorej viete, že je v nej záškrt rozšírený.

Prevenca

Očkovanie proti záškrtu patrí v SR medzi povinné očkovania, je bezpečné, ale dôležité je dodržať situácie, keď dieťa nie je možné zaočkovať, a to sú všetky akútne zápalové ochorenia. Základné očkovanie sa skladá z 3 dávok očkovacej látky, podaných v intervaloch 3, 5, 11, čo znamená, že prvá dávka sa podá v treťom mesiaci života novorodenca, druhá dávka o 2 mesiace a tretia dávka o 6 mesiacov po druhej dávke.

MUDr. Andrea Hervayová dodáva: „Očkovanie v troch rokoch sa zrušilo úplne, lebo sa preukázalo, že u detí v tomto veku pretrvávajú protilátky. Preočkováva sa v 6. a 13. roku života veku dieťaťa.“